

Képes Európa, 1993. február 5.

EMLEKSZIK A HÖLGY NEVÉRE? - KÉRDEZTÜK DR. FÜR LAJOS HONVÉDELMI MINISZTERT, AMIKOR AZ ELSŐ SZERELEMRŐL FAGGATTUK.

- IGEN. GAÁL MÁRIÁNAK HÍVTÁK, AKIBE CSAKUGYAN SZERELMES VOLTAM HETEDIKES GIMNAZISTAKÉNT. ILLYÉS GYULA A TŰ FOKA CÍMŰ DRÁMÁJÁBAN VOLT A PARTNEREM. PLATÓI ÉS ALIGHANEM EGYOLDALÚ SZERELEM VOLT.

Miniszter úr, meséljen a szüleiről!

Sajnos, már meghaltak, és elő-előfordul, hogy velük álmodom. Beszélgetünk, mintha most is élnének. Anyám egyszerű parasztasszony volt, sok-sok érzelemmel. Csak hat elemit végzett, mégis nagyon kulturált és művelt, okos és intelligens volt. Apám jó humorú, bár kissé hirtelen természetű ember. De mindenkinek jutott egy-egy jó szó tőle. Mindketten sokat őrlődő emberek voltak, hisz a paraszti élet nem fenéki tejföl: természeti csapás, anyagi gondok. Halálukig dolgoztak a mindennapi betevőért. Ugyanakkor ahogy idősebb leszek, egyre gyakrabban bukkannak föl, csapnak rám ezek a

varázslatos emlékek: ahogy rendbe tettük esténként az istállót, és néztem a csendben kérődző teheneket; a cséplések ünnepe, amikor az egész évi munka eredményét lemérhettük. Sokat gondolok a mezőkre, a földekre...

- A falusi gyerekeket elég korán befogták ház körüli munkára. Volt ideje, alkalma játszani?

– Igaz, hogy már négy-öt évesen gyűjtőt vittünk be, majd a kezünkbe adták a gereblyét, később a villát, és hatévesen már rendszeresen őriztem a teheneket, de azért délben volt egy kis időnk. Ilyenkor a disznógyöpön karikáztunk, kergetőztünk, rúgtuk a szőrlabdát. Az udvarunkban vagy a máséban pedig az eketaligával lehetett remekül játszani. Bújócskáztunk is a pajtában meg a szalmakazalban, amit az tett izgalmassá, hogy lányok is voltak közöttünk... Az volt a legnagyobb ajándék, amikor - talán hatévesen - kaptam karácsonyra egy játék talicskát. És legalább ilyen nagy élmény volt, amikor az első csizmámat kaptam.

– A két háború között az egyházak kiterjedt tehetségmentő akciókat folytattak. A ma élő idősebb nemzedék nem egy kiválósága szegény sorsú, jó tanuló gyerekként így került értelmiségi pályára.

– Anyám elszántan kiállt az ügy mellett, de apám hallani sem akart arról, hogy tanuljak. Ugyanis két lánytestvérem van, kire hagyja majd a gazdaságot? Így aztán, amikor mentem, el sem köszönt tőlem, pénzt sem adott. A paptól kért anyám, hogy vonatra ülhessünk. Lassan beletörődött. Amikor karácsonyra hazamentem, már magához ölelt. De csak nagy sokára látta be a döntés helyességét, amikor jött a téjeszesítés. Akkor mondta, hogy „jól tetted, fiam, úgyis elvesznek mindent”.

Milyen volt a csurgói református gimnáziumban a diákélet?

Az egy különleges világ volt. Szigorú, ugyanakkor szellemiségét tekintve nagyon nyitott. Tudós tanáraink voltak, s a református iskolában a diákoknak több mint a fele mégis katolikus, evangélikus és zsidó volt. Az államosítás egyik fő bűne, hogy ezeket a sajátos színű, zamatú iskolaszíveteket megszüntette.

Tánciskolába járt?

Nem, mert arra külön fizetni kellett, és pénzünk nem volt. A társaimtól úgy-ahogy megtanultam, mert a lányos házaknál és tavasszal a szőlőhegyen voltak táncos összejövetelek. Tangót meg csárdást tudok járni.

A gimnázium után Für Lajos Debrecenbe megy, és 1949 őszén magyar-történelem szakos hallgatóként megkezdí egyetemi tanulmányait. Ezek az évek a legsötétebb Rákosi-korszakra esnek, és nem is nagyon ízik e világ az ifjúnak. Három hónap után odahagyja a kálvinista Rómát: „Egy esztendeig paraszt voltam” - meséli. Rá egy évre újból nekivág, hogy ha guggolva is, de kibírja. Sikerült.

Az 1956-os forradalom is Debrecenben éri a fiatal tanársegédet, és októberben a történész maga is történelmet csinál: a megyei forradalmi bizottmány titkára. De a történelmi vihar őt sem kíméli. Életének erről a korszakáról, a rövid internálásról, a hosszú állástalanságról nem szívesen beszél. Aztán - milyen a sors - újra a református egyház védőszárnya alá kerül. 1958. március 15-én a Református Kollégium könyvtárába veszik föl. 1961-ben nagy elhatározással feljön Budapestre, és rakodómunkásnak áll, majd általános iskolákban tanít. 1964-ben kerül a Mezőgazdasági Minisztériumba. A miniszter lakása árulkodik arról, hogy itt egy történész-néprajzos házaspár él. A falakat régi térképek díszítik, a bútorok egy része népi faragvány, a kanapét cserge borítja. Egy szekrényen fölbecsülhetetlen csecsebecsék: emléklakett Csurgóról, emléklap a forradalmi bizottmánytól, és az 1990-ben megalakult kormány fotója. 1988-1989-ben számtalanszor ebben a lakásban tartotta összejöveteleit, esetenként egy-egy sajtóértekezletét az MDF vezérkara.

Hogyan érintette a családot, hogy Für Lajos szinte egyik percről a másakra országosan ismert lett?

Nagyon nehéz idő volt. Életem legboldogabb korszaka az volt - veszi át a szót a feleség, dr. Bíró Friderika -, amikor valamennyien még ellenzékben politizáltak. Az egészre egy nagy lázas folyamatként emlékszem: beszélgettünk, tervezgettünk, utaztunk, agitáltunk. Egy év alatt hatvanezer kilométert mentünk, nyolcvankilenc helységben fordultunk meg.

Rengeteg vívódás és szorongás közepette éltünk, éltem - folytatja a miniszter. - Amikor például az MDF köztársasági elnöknek jelölt, egy hétig szinte alig tudtam aludni. Rettenetesen nehezen emésztettem meg. És azt is, amikor ki kellett állnom a hallgatóság elé. Volt olyan nap, hogy három helyen tartottam beszédet. Még ma is minden ilyen alkalommal elfog a szorongás. Ez nem látszik, sőt mintha könnyedén csinálná.

Öt-tíz perc után föloldódik a feszültség bennem.

1947 szeptemberében, amikor hősünk csurgói diák volt, egy parasztíró, Veres Péter kapott megbízatást a magyar honvédelem irányítására. Van tehát történelmi minta. Azt nem tudom, hogy Péter bácsi meddig jutott a ranglétrán, azt viszont igen, hogy Für Lajos honvédként kapta meg az obsitot. A tartalékos tüzér alhadnagyot ugyanis 56 után lefokozták. Most tartalékos közlegényként fogadja a tábornokok tisztelgését.

- Úgy tudom, a miniszteri jelölés is „fejlövésként” érte. Egyáltalán, megtanították a díszszázad tisztelgésének fogadására ?

- Csak arra, hogy hol kell megállni és megfordulni.

A ház és a lakás, ahol beszélgetünk, a belvárosi villanegyed és a Csikágó határán van. Ha egyszer-egyszer vasárnap esténként jut ideje, legszívesebben a Városligetben sétálgat feleségével.

Körülnézünk a lakásban: a csöppnyi konyhában egyszerre két dudás nem fér meg, így jogos a kérdés:

Ki a konyhafőnök?

A feleségem. Én nem is nagyon megyek be abba a pici konyhába - mentegetőzik.

Mi a kedvenc étele a családfőnek?

A disznótoros: a kolbász, a toros káposzta – kezdi rögtön a legsúlyosabbakkal, de a folytatás

sem diétás menü. - A paprikás csirkét úgy szeretem, ahogy anyám csinálta, hosszú metélttel. Kedvelem a húslevest, a gulyást, a kocsonyát meg a birkapörköltet is.

Nagyon szeretem a dödöllét, ami igazi Vas megyei eledel. Valami csodálatos!

Szokta a testsúlyát ellenőrizni?

Már nem. Azzal tartom a súlyomat, hogy reggelire csak gyümölcsöt eszem. Testmozgásra se jut időm, mióta ebben a beosztásban vagyok. Reggelenként gimnasztikázom egy kicsit: húsz fekvőtámasz a normám.

A Für család egy része már kiröppent a fészekből. Ágnes huszonnégy éves, egy kisleány és egy kislány édesanyja, a huszonnégy éves Balázs pedig Szegeden egyetemista, így csak a szülőktől kérdezzük:

Mit várnak ettől az évtől?

Két-három hónap csöndet - mondja a feleség.

Nyugalmat az országnak - válaszol a miniszter. - A gyűlölködő indulatok megszűnését.

Hisztéria helyett kiegyensúlyozott közéletet.

ZÉTÉNY ZOLTÁN